

I kat má právo na odměnu

Kdo by neznal jméno **Jana Mydláře**, povoláním kata. Tuto skutečně existující postavu známe především z historických románů. V nich ale lze jen těžko odlišit fikci od skutečnosti. V depozitářích archivů jsou uloženy písemnosti, které jeho existenci, jeho činy skutečně dokládají. Zaměříme se na jednu z nich – tzv. „**účet kata Mydláře**“, který je uložen v Národním archivu.

Spory mezi českými stavy a královskou mocí projevující se navenek jako rozpor mezi luterstvím a katolicismem dospěly do stádia, které již nemohlo být řešeno u jednacích stolu. Složitá situace vyvrcholila, když **21. května 1618** byli z oken Pražského hradu vyhozeni královští místodržící **Vilém Slavata z Chlumu, Jaroslav Bořita z Martinic** a **písař Filip Fabricius**. Začalo české stavovské povstání, které po řadě různých rozbrojů a bitek skončilo pověstnou **bitvou na Bílé hoře 8. listopadu 1620**. Povstalci byli poraženi, následovalo jejich potrestání. Tresty musely být exemplární, aby se podobná situace nemohla v budoucnu opakovat.

Velmi rychle byl sestaven seznam vůdců a dalších aktivních účastníků povstání. Všichni povstalci, kteří včas neuprchli ze země, byli v únoru 1621 zatčeni. Jejich vinu posuzoval mimořádný tribunál v čele s místodržícím Karlem z Liechtenštejna. Vynesené rozsudky byly tvrdé. Ti, kteří uprchli, byli odsouzeni v nepřítomnosti k trestu smrti a ke ztrátě veškerého majetku. Ty, kteří zůstali, čekali stejný trest. Celkem jich bylo 43, ale šestnácti z nich vymohli vlivní příbuzní milost a lehčí tresty. **Dvacet sedm jich bylo 21. června 1621 popraveno.**

Ke slovu přichází kat – „mistr popravní v městech Pražských“, Jan Mydlář a jeho pomocníci. On popravu řídil a nesl veškeré náklady s tím spojené. Kromě běžných nákladů – zakoupení čtyř popravčích mečů, stavby lešení, úpravy místa před i po exekuci, musel zabezpečit také jídlo a pití pro odsouzené atd. K tomu připočtíme čtyři hodiny tvrdé práce, kterou odvedl Jan Mydlář osobně. Podle svědectví Pavla Skály ze Zhoře si počínal velmi zručně, s fortem a ani jednou neminul. Prvním mečem stál hlavy jedenácti pánů, druhým pět a zbylými dvěma osm.

Náklady na popravu byly skutečně vysoké. Janu Mydláři mělo být po jejím provedení vyplaceno odškodnění, které by vyrovnalo všechny jeho útraty a umožnilo mu vyplatit odměnu pomocníkům. Peníze však nepřicházely, a tak vyčíslil náklady a požadoval vyplacení částky 584 kopy míšeňských grošů. List s tímto požadavkem zaslal 19. července 1621 staroměstské městské radě, a postěžoval si, že neví, proč by měl být ukrácen ve svých právech, neboť objednanou práci odvedl a on i pacholci by za ni tedy měli být řádně odměněni. Místodržící Karel z Liechtenštejna jeho požadavek uznal a 27. července 1621 vydal nařízení, aby mu odměna byla vyplacena. Doklad o tom, zda k tomu skutečně došlo, nemáme, ale vzhledem k tomu, že Jan Mydlář byl vcelku zámožný, můžeme předpokládat, že na svých právech krácen nebyl.

Za popravu 27 účastníků českého stavovského povstání vykonanou na Staroměstském náměstí dne 21. června 1621 měl kat Jan Mydlář dostat zapláceno 584 kop grošů míšeňských. Z této částky však obdržel pouze 150 kop, proto zaslal rychtáři Starého Města pražského žádost o proplacení zbývajících částky 434 kop grošů. Ze spisů není patrné, zda Jan Mydlář dostal dlužnou částku skutečně zaplácenou v plné výši.

Text:

Vaší milosti Jeho Milosti Císařský pane rychtáři v Starém Městě pražském, pane ke mně sniženému milostivý,

ve vší své sniženosti k Vaší Milosti se utíkajíc pokorně tajiti nemohu, připomínajíc, že vedle povinnosti své práci mou, která jest na mne z poručení Jeho Milosti Císařské a Jeho Milosti Knížecí jakožto od Jeho Milosti Císařské plnomocenstvím nařízeného komisaře k vykonání executi 21. dne Junii pominulého léta tohoto přítomného 1621 vzložena byla, takovou pak execuci sám osobně s násilnou prací svou náležitě vykonal, protož Vaší Milosti za to ve vší sniženosti žádaje prosím, že vedle Vaší Milosti mně zakázání učiněného, totiž: kterak že já za mou práci, i také co bych dále více k mé sniženosti s dědici a budoucími svými sniženě vyhledávati chtěl, že toho snižený člověk užiji, a Bůh dá sobě i zapláceno jmíti budu, se za mne sniženého mistra popravního laskavě přimluviti ráčíte. Za kteroužto práci mou na vejš den jmenovaný vykonanou 500 kop míšeňských a čeládce mé 20 kop míšeňských a zvláště za uklizení zlé paměti Martina Fruwaina 60 kop a na čeled 4 kopy míšeňské spravedlivě zaslouženo jest, a tak zůstávaje sám, časem nic neb méně bez čeládky zde v Městech Pražských býti nemohu, což vší sumy učiní 584 kop míšeňských. Na to přijato 150 kop míšeňských, zůstává se dodati 434 kop. Nicméně však od Jeho Milosti Císařské pana pana mně sniženému člověku nejmilostivějšímu pod Jeho Milostí Knížecí, že té milosti s dědici a budoucími svými zakoupení mně milostivě učiniti chtějí ráčí žádostivě očekávati budu. Já v té sniženosti an v ní zrozen sem do vůle Boží zůstávati chci, což předně ku pánu Bohu a Jeho Milosti Císařské, též Jeho Milosti Knížecí a pánům radám jich milostem té celé a důvěrné naděje sem, že za tuž práci mou spravedlivě zapláceno bude, v tom od Vaší Milosti laskavého a brzkého opatření očekávám.

Actum připomenuté ponížené slušné žádosti v pondělí 19. dne měsíce Julii, léta Páně tisícího šestistého dvacátého prvního.

Jan Mydlář, mistr v Městech Pražských popravní

Poznámky:

27. Julii 1621. Popravec žádá za dodání mu za práce, které při odpravování rebelův vedl, 434 kop.

Má se mu na to, co jest prve přijal, ještě 350 kop grošů dodati.